

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

*К.О.Моспаненко, здобувач вищої освіти групи Б-3/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності підприємства є наявність і ефективне використання

виробничих запасів. Оскільки виробничі запаси становлять матеріальну основу будь-якого виробництва, витрати на їх придбання дуже часто мають найбільшу питому вагу у загальній вартості кінцевого продукту, тому питання їх раціонального використання, визначення оптимального розміру і складу повинні завжди перебувати у полі зору керівників підприємства.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виробничі запаси та розкриття її у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Відповідно до П(С)БО 9, запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг і управління підприємством [1].

Дуже важливим завданням аудиту виробничих запасів є встановлення, чи дотримується підприємство тих методів, принципів та процедур щодо даного виду активів, які обрані ним та прописані в наказі про облікову політику. Формування облікової політики щодо виробничих запасів на підприємствах здійснюється на підставі П(С)БО 9 «Запаси» [1] та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [2].

Обов'язкові методологічні складові облікової політики щодо відображення виробничих запасів:

- склад виробничих запасів;
- одиниця обліку запасів;
- метод зарахування придбаних або вироблених виробничих запасів на підприємстві;

- визначення та первісна оцінка запасів;
- метод оцінки при вибутті виробничих запасів;
- метод обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат;

- оцінка запасів на дату балансу;
- періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- призначення та умови використання запасів;
- організація зберігання і обліку запасів.

На фінансовий результат діяльності підприємства можуть вплинути будь-які вище вказані складові облікової політики. Прикладом цього впливу є застосування різних методів амортизації основних засобів, оцінки виробничих запасів, застосування різних баз розподілу загально-виробничих витрат, методів калькулювання собівартості продукції [3, с.109].

Джерела інформації аудиту виробничих запасів являють собою нормативні документи, облікову політику підприємства та джерела, в яких зафіксована інформація, що характеризує залишки і рух виробничих запасів (табл.1).

Таблиця 1 Джерела інформації для аудиту виробничих запасів

Вид джерела інформації	Найменування
Первинні документи по обліку запасів	Накладні, рахунки-фактури, картки складського обліку, прибуткові ордери, накладні-вимоги на відпуск, лімітно-забірні карти
Аналітичні реєстри обліку запасів	Відомості аналітичного обліку запасів, звіти матеріально-відповідальних осіб
Реєстри синтетичного обліку запасів	Головна книга, відомості руху запасів, журнали №3,5,6
Фінансова звітність підприємства	Баланс (Звіт про фінансовий стан), Примітки до річної фінансової звітності

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність», аудитор має право самостійно встановлювати форми та методи контролю [3].

Зважаючи на предмет аудиторського дослідження, завдання, передбачені договором, рівень аудиторського ризику, запланований рівень суттєвості, аудитор обирає методіку проведення аудиту виробничих запасів та фіксує відповідні аудиторські процедури у програмі аудиту. У випадку, якщо інвентаризації на підприємстві не проводились взагалі, або проводились

неналежним чином, рівень довіри до залишків за рахунками запасів викликає сумнів. В цьому випадку аудитори можуть відмовитись від підтвердження таких залишків.

При збиранні аудиторських доказів при аудиті операцій з виробничими запасами аудитори можуть використовувати наступні методи, які сприятимуть збалансуванню діяльності підприємства:

- перевірка – вивчення первинних документів, бухгалтерських реєстрів, матеріальних звітів тощо з метою встановлення дійсного стану;
- спостереження – спосіб контролю за виконаннями іншими особами процедур за безпосередньої участі аудитора з метою об'єктивного сприйняття інформації (спостереження за проведенням працівниками підприємства-замовника інвентаризації);
- опитування проводиться з метою отримання нової інформації або підтвердження вже зібраних доказів. Опитування може здійснюватись формально, неформально, письмово, усно;
- підрахунки – арифметична перевірка точності бухгалтерських записів;
- підтвердження – спосіб контролю, коли відповіді на запити можуть підтверджувати отриману інформацію;
- аналітичні процедури полягають в аналізі співвідношень та тенденцій [4].

На заключному етапі аудиту операцій із запасами аудиторам необхідно звернути увагу на розкриття інформації про запаси у звітності підприємства-замовника за напрямками: методи оцінки запасів; балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп; балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації; балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів.

Отже, організація і методика аудиту виробничих запасів є важливою складовою перевірки на підприємстві. Аудит запасів призначений для

здійснення контролю за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з виробничими запасами, встановлення повноти і правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження запасів за їх каналами, встановлення правильності визнання активів запасами згідно з П(С)БО 9 «Запаси», дослідження стану складського господарства запасів, перевірки дотримання обраних методів обліку виробничих запасів, які зазначені у наказі про облікову політику.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затв. наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87, зі змінами і доповненнями. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.07 року № 2 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtk.com.ua/show/2cid04693.html>.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-ХІІ 22.04.1993р., зі змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
4. Мельнікова К.С. Напрями удосконалення методів і процедур аудиту виробничих запасів на прикладі макаронної фабрики / К.С. Мельнікова // Економічні студії. – 2014. - №1(1). - С. 13-18.

***Науковий керівник – Потривасва Н.В.,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет***